

اسناد بین‌المللی

اشاره

ضرورت متحدالشکل کردن مقررات تجارت بین‌المللی سبب شده است که کوشش‌های مراکز جهانی تدوین و تنظیم حقوق بین‌الملل در زمینه بیع بین‌المللی کالا با یکدیگر هماهنگ شوند. ابتدا کنفرانس حقوق بین‌الملل خصوصی لاهه (کنفرانس لاهه) و سپس کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد (آنسیترال) از سال‌ها پیش با تشکیل اجلاس‌های متعدد و منظم کار تنظیم مقرراتی را در سطح بین‌المللی پیگیری کرده‌اند تا معضلات تعارض قوانین و ناهمگونی‌های قوانین داخلی را در این خصوص مرتفع سازند و روابط دوستانه بین‌دولتها را در چارچوب مبادلات بازرگانی گسترش و تحکیم بخشند.

در همین راستا کنوانسیون راجع به قانون قابل اعمال بر قراردادهای بیع بین‌المللی کالا (منعقد در 22 دسامبر 1986) جزء انفکاک‌پذیر تدوین مقررات تجارت بین‌المللی است که پس از انعقاد کنوانسیون راجع به مرور زمان در بیع

بين‌المللي کالا (1974) و کنوانسيون سازمان ملل متحد راجع به قراردادهاي بيع بين‌المللي کالا (1980) و به‌عنوان تکمله‌اي بر آن دو به ثمر رسیده است.*
ليکن آنچه قابل توجه است اينکه:

اولاً: موضوع قانون قابل اعمال بر قراردادهاي بيع بين‌المللي کالا حتي مدت‌ها پيش از موضوعات مربوط به دو عهدنامه مزبور، يعني از همان بدو تشكيل کنفرانس حقوق بين‌الملل خصوصي لاهه، مورد بحث و بررسي واقع شده است. زيرا بديهي است که تا وصول توافق روي مقرراتي واحد و يکسان در زمينه قراردادهاي بيع بين‌المللي کالا و مرور زمان آن، اولين مشکل حل و فصل اختلافات ناشي از قراردادهاي خصوصي بين‌المللي همانا مسئله تعيين قانون قابل اعمال در معاملات بين‌المللي است. از اين رو کنفرانس لاهه موفق شد در پانزدهم ژوئن 1955 کنوانسيوني مشتمل بر 12 ماده در همين مورد تصويب کند.

ثانياً: به دنبال کنوانسيون مزبور،

---

*.کنوانسيونهاي مزبور به‌عنوان «اسناد بين‌المللي» در شماره‌هاي نهم و دهم «مجله حقوقي» با ترجمه و توضيح درج شده‌اند.

تلاش برای تدوین مقرراتی متحدالشکل راجع به بیع بین‌المللی کالا و مرور زمان آن در کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد (آنسیترال) پیگیری شد و با تنظیم و انعقاد دو کنوانسیون مزبور در این زمینه، فرجام یافت. آنگاه نتیجه همه این تجربیات چندین ساله (لااقل از سال 1955 تا 1980) در اجلاس‌های کنفرانس لاهه بازتأیید پیدا کرد و سبب شد تا مسئله قانون قابل اعمال بر قراردادهای بیع بین‌المللی کالا مجدداً در دستور کار قرار گیرد. لذا از سال 1980 اندیشه تجدید نظر در کنوانسیون 15 ژوئن 1955 مطرح گردید و در این خصوص کنفرانس لاهه و آنسیترال با یکدیگر همکاری، هماهنگی و تبادل افکار نمودند. و به این ترتیب پروژه عهده‌نامه‌ای جدید در اجلاس فوق‌العاده کنفرانس لاهه مورخ 14 اکتبر 1985 و با حضور نمایندگان 61 کشور آماده گردید. نماینده ایران نیز در این اجلاس حضور داشت. در کار تهیه و تنقیح متن کنوانسیون استاد فرانسوی «پل لاگارد»* و

---

*. Paul Lagarde.

استاد امریکایی «آرتور تی. فون مهران»**
تشریح مساعی داشتند.

کنوانسیون مزبور در تاریخ 22 دسامبر
1986 در لاهه به دو زبان انگلیسی و
فرانسه تنظیم شد و از آن زمان در آرشیو
دولت پادشاهی هلند تودیع شده و تصویر
آن برای امضای دولتهای شرکت کننده در
اجلاسیه 14 اکتبر 1985 ارسال شده است
(ماده 31).

کنوانسیون راجع به قانون قابل
اعمال بر قراردادهای بیع بین‌المللی کالا
(1986) که مشتمل بر چهارفصل و سی و یک
ماده است، یکی از اسناد نمونه برای
قضات و داوران در حل و فصل اختلافات
بین‌المللی به شمار می‌رود. عهدنامه
مزبور پس از اشاره به کنوانسیون سازمان
ملل متحد راجع به قراردادهای بیع
بین‌المللی کالا - 1980 (مقدمه) در فصل
اول خود مواردی را که مقرراتش
قابل‌اعمال یا غیرقابل‌اعمال می‌باشند
(مواد 1 و 2) و همچنین کالاها و موضوعاتی
را که کنوانسیون درخصوص آنها قابل‌اعمال
است، معین می‌کند (مواد 3 و 4 و 5)؛ آنگاه

** Arthur T. Mehren.

در فصل دوم، قانون قابل‌اعمال را در 7 ماده تشریح می‌نماید (مواد 6 تا 13)؛ و بالاخره در فصل سوم (مقررات کلی) و فصل چهارم (مقررات نهائی) به مسائل متنوع دیگر منجمله موضوع «تحدید تعهد» پرداخته، طرق مختلف آن و همچنین امکان استردادش را مشخص می‌سازد (ماده 21).

به‌موجب ماده 23، کنوانسیون مزبور هیچ تأثیری بر اعمال کنوانسیون آوریل 1980 و کنوانسیون ژوئن 1974 و پروتکل اصلاحی آن (آوریل 1980) نخواهد داشت.

ماده 27، مکانیسم لازم‌الاجرا شدن کنوانسیون را پیش‌بینی می‌کند و سپس ماده 28 تصریح می‌نماید که نسبت به هر کشوری که کنوانسیون قانون قابل‌اعمال بر قراردادهای بیع کالا (مورخ 15 ژوئن 1955 - لاهه) لازم‌الاجراء باشد، این کنوانسیون نیز لازم‌الاجرا بوده، جایگزین آن محسوب خواهد شد.

یادآور می‌شویم که دولت ایران هنوز به این کنوانسیون ملحق نشده است. ترجمه حاضر از متن رسمی انگلیسی آن بعمل آمده است.

«مجله حقوقی»